

Boegbeelden groene sector

Branchevereniging VHG verzamelt 'boegbeelden': mensen die een bijzondere betekenis hebben (gehad) voor de groene sector. Door hun beroep, ervaring, expertise, visie of speciale activiteiten leveren ze een belangrijke bijdrage aan de waarde van groen in onze maatschappij. Door deze mensen te portretteren in VHG Magazine, kan de branche kennis nemen van hun inzichten en ideeën. We hopen dat deze verhalen inspireren om concreet invulling te geven aan het thema 'groen maakt gelukkig'. Dit keer een interview met architect en stedenbouwkundige Bart Mispelblom Beyer over bouwen in de stad met ruimte voor groen.

Architect en stedenbouwkundige Bart Mispelblom Beyer:

“Groen is belangrijker dan steen”

Groen in de bebouwde omgeving is essentieel. Volgens architect en stedenbouwkundige Bart Mispelblom Beyer kan dat niet vaak genoeg worden benadrukt. “Zonder groen krijg je omgevingen die niet acceptabel zijn. Het is jammer voor ons architecten, maar het groen is belangrijker dan steen.”

Tekst: Annemieke Bos
Fotografie: Cornelia de Jong

Zeker in een dichtbebouwde stad is het zaak dat de bewoners een relatie met groen hebben. “Groen moet altijd voorhanden zijn, liefst geïntegreerd met de bebouwing.” Mispelblom Beyer laat foto's zien van Crystal Court, een project dat zijn bureau heeft ontworpen. “Het is een prototype van bouwen in een hoge dichtheid met tegelijkertijd alle ruimte voor water en groen. Compact bouwen, dat is waar Mispelblom Beyer voor pleit. Daarmee bedoelt hij dat op een goede manier meer wordt gebouwd in bestaand bebouwd gebied. De ruimte om te bouwen in Nederland is schaars. Door nieuwbouw binnen de steden te realiseren, gaat de kwaliteit van de steden erop vooruit en wordt het landelijk gebied buiten de stadsgrenzen niet verder aangetast. Want dat is wat er nu gebeurt vindt de architect: “Onze steden lijden aan obesitas: ze worden almaar uitgebreid met ondefinieerbare (vinex)wijken. Steden en dorpen groeien aan elkaar, de groenwereld raakt steeds verder uit beeld. Alles is bebouwd en dan vaak ook nog zonder kwaliteit. Dat is zo zonde, zo onnodig ook. Terwijl de mens gedijt bij verandering. Ik ben ervan overtuigd dat de overgang van stad naar landelijk gebied goed is voor de mens. Contrast moet. Daarom moet je

Mijn groenplek

“In Nederland is dat het project Crystal Court in Amsterdam Buitenveldert, omdat de natuur daar zo ontzettend strak is geïntegreerd met de gebouwen. Alles ruikt er naar ceder, het voelt gewoon goed. Er is een mooie geleidelijke overgang gecreëerd van openbaar naar privé. Dat is heel belangrijk in een dichtbebouwde omgeving. Iedere goede stadsomgeving heeft dat soort geleidelijke overgangen. Al is het maar een plantenbak aan de gevel die net genoeg ruimte creëert. Dat maakt dergelijke omgevingen geliefd. Buiten Nederland zit ik graag op een kei bovenop een berg in Zwitserland. Een geweldige plek om alles te relativiseren.”

binnenstedelijk bouwen. Het landschap erbuiten, daar moet je afblijven.”

Ruimte creëren

Meer bouwen in de stad om het landschap te sparen, maar is er dan wel genoeg ruimte voor groen in een dichtbebouwde omgeving? “Die moet je creëren”, luidt het stellige antwoord. “Groen en verdichting zijn niet in strijd met elkaar, integendeel. Verdichten betekent niet dat je open ruimten in de stad maar volbouwt, zonder iets aan de omgeving te veranderen. Het is niet verstenen, meer lawaai en minder privacy. Verdichten is het reconstrueren van alle structuren die samen het stedelijk weefsel vormen: gebouwen en wegen, groen en water. Bij alle projecten en

onderzoeken die we uitvoeren, zoeken we naar mogelijkheden om verschillende functies zoals wonen, werken en recreëren met elkaar te mengen. Door alternatieve manieren van stapelen bijvoorbeeld, creëer je ruimte voor meer hoogwaardige woningen en kantoren, een betere infrastructuur én groene kwaliteit. Als we dat aan opdrachtgevers, zoals gemeenten, laten zien dan is de reactie meestal: ‘ja, als het zó kan, dan willen we het wel!’”

Groene en blauwe doorlopende ‘aders’ zijn voor een stad belangrijk. Ze geven de bewoners het gevoel ‘eruit te kunnen’. “Steden die we prettig vinden, hebben een structuur die je binding geven met de buitenwereld. Wonen aan de gracht in Amsterdam bijvoorbeeld doet dat. Je leest je omgeving >

Bart Mispelblom Beyer

Bart Mispelblom Beyer (1958) studeerde Architectuur en Bouwkunde aan de TU in Delft. In 1990 won hij de internationale woningbouwprijsvraag European 1. Een jaar later richtte hij met zijn partner Charlotte ten Dijke 'Tangram Architecten' op, dat inmiddels is veranderd in 'Tangram architectuur en stedelijk landschap'. In de loop der jaren ontwikkelde hij zich van architect tot stedenbouwkundige. Meerdere van zijn ontwerpen zijn bekroond, zoals Crystal Court in Amsterdam Buitenveldert en Cité in Rotterdam. Met zijn bureau doet Mispelblom Beyer ook onderzoek op het gebied van stedenbouw en architectuur en publiceert daarover. Zo schreef hij samen met zijn collega's Charlotte ten Dijke en Rudy Uytenga het boekje 'Prachtig Compact NL', over binnenstedelijk bouwen. Sinds januari 2011 bekleedt hij een gasthoogleraarschap duurzaamheid aan de Universiteit van Bristol, bij Boston, VS.

- > op je herinnering. Je weet dat die gracht in verbinding staat met groter water. Ook de groenstrook die loopt van het Amstelpark naar Het Amsterdamse Bos is zo'n ader. Dat soort structuren zijn belangrijk, ze geven houvast. Daaraan 'lees' je de stad. Steden die ongebreideld gegroeid zijn en deze structuren niet hebben, daarin voel je je verschrikkelijk opgesloten. Groen heeft dus een functie op alle schaalniveaus."

Wat is duurzaam?

Groen en water zijn een belangrijk onderdeel van het hele pakket dat een bouw- werk of gebouwde omgeving duurzaam maakt. "De beleving van groen en water is essentieel voor het welbevinden van mensen. Ze hebben behoefte aan het zien van groen, het ruiken van frisse lucht en willen het gevoel hebben dat je uit de dicht- bebouwde stad kunt." Maar er zijn meer factoren die duurzaamheid bepalen. "Denk bijvoorbeeld aan materiaalgebruik: welk materiaal kies je, waar komt het van- daan, wat is de levensduur, wat heeft het nodig aan onderhoud? Of aan energie: hoe is het verbruik, hoe kunnen we de vraag terugdringen en misschien zelf energie produceren? Tijd is ook een factor: iets is duurzaam als het aan te passen is aan veranderende wensen, als het daardoor

langer meegaat. De locatie van een gebouw is zeer bepalend: een gebouw is pas duurzaam als het staat op een goede plek. Het gebruik van de ruimte is in Nederland een hot issue. Je kunt het maar één keer uitgeven. Eens gebruikt, nooit meer ongebruikt. We moeten dus veel zuiniger zijn op de ruimte en deze goed gebruiken. Het is de duurzaamheids- factor bij uitstek. En niet te vergeten: appreciatie. Een gebouw of stad moet geliefd en gewaardeerd worden door de bewoners. Een prettige stad, daar ben je trots op, daar heb je binding mee. Een mooie plek, daar ga je niet zo snel weg. Woon je in een ondefinieerbare nieuw- bouwwijk, wat maakt het dan uit waar die ligt? Dergelijke wijken zijn vaak inwissel- baar. Maar waar je van houdt, daar blijf je en dat onderhoud je. En dan is het dus duurzaam. Dat maakt de noodzaak van goede architectuur, goede stedenbouw sterker. Een slecht voorbeeld van niet- duurzame stedenbouw is de Bijlmermeer. Daar is niet nagedacht dat totale scheiding van functies leidt tot criminaliteit en andere problemen. De enige oplossing is slopen en opnieuw beginnen. Dat is heel ernstig. Onduurzamer kun je niet bouwen." Tot slot noemt Mispelblom Beyer nog de sociale en economische factoren die bepalend

zijn voor duurzaamheid: "Als je niets aan doet aan werkloosheid en dergelijke in een bepaalde wijk, kun je bouwen wat je wilt, maar dan gaat het niet werken."

Zichtbaar groen

Nog even terug naar het thema verdichting en groen. Is Nederland er wel rijp voor, voor de combinatie van compact bouwen en groen? "Ik denk het wel. Heel veel gemeenten begrijpen het idee. Bestuurlijk blijkt het nog lastig. Wij zullen er op blijven hameren, want groen is zó essentieel. Het denken over hoge dichtheid gaat voor mij direct ook over de relatie met het groen aan en op de gebouwen. Lange tijd heb ik gedacht dat je het groen niet zo zichtbaar hoefde te maken, ook al is het er wel. Maar misschien moeten we het meer laten zien, om mensen bewust te maken. De technische mogelijkheden om bijvoorbeeld gevels te laten begroeien worden steeds groter. Ik denk ook aan gemeenschaps- ruimtes als een soort groene serres, hele- maal groen van binnen. Als het groen heel erg ontbreekt in de omgeving, moeten de gebouwen het bijdragen." ■